
Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: U Hradu Chřenovice

---

Dana Kodetová & Vojtěch Kodet

2020

Doplnění evidovaných lokalit ochrany přírody v Kraji Vysočina: U Hradu Chřenovice

Ing. Dana Kodetová & Ing. Vojtěch Kodet, Ph.D.

2020

Obsah

1) Popis lokality.....	4
2) Stručná charakteristika biocenózy.....	9
3) Shrnutí významu	10
4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření	10
5) Návrh ochranných opatření a péče	10
6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu.....	10
7) Další odborné podklady.....	11
8) Stupeň významu	11
9) Fotodokumentace	12
10) Literatura	14

V roce 2020 finančně podpořeno Krajem Vysočina, spolufinancováno Českou společností ornitologickou a realizováno ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, regionálním pracovištěm Žďárské vrchy. Děkuje.

Vysvětlivky:

Významné druhy = Druhy zvláště chráněné + naturové + ohrožené + vzácné

Zvláště chráněné druhy = Druhy kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené dle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb.

Naturové druhy = Druhy chráněné dle směrnic EU o stanovištích (92/43/EHS) a o ptácích (2009/147/ES)

Ohrožené druhy = Druhy kriticky ohrožené, ohrožené, zranitelné a téměř ohrožené dle červených seznamů ČR (KUČERA et VÁŇA 2005, HOLEC et BERAN 2006, GRULICH et CHOBOT 2017, HEJDA et al. 2017, CHOBOT et NĚMEC 2017).

Vzácné druhy = Druhy řídké či ojediněle se vyskytující v rámci regionu, které nemusejí být zařazeny mezi zvláště chráněné druhy, naturové druhy ani jako ohrožené druhy dle červených seznamů.

Klasifikace biotopů a jejich označení je v souladu s Katalogem biotopů ČR (CHYTRÝ et al. 2010) a jejich ohrožení podle Červeného seznamu biotopů ČR (CHYTRÝ 2020) s uvedením následujících kategorií ohrožení:

CR = kriticky ohrožený (critically endangered)

EN = ohrožený (endangered)

VU = zranitelný (vulnerable)

NT = téměř ohrožený (near threatened)

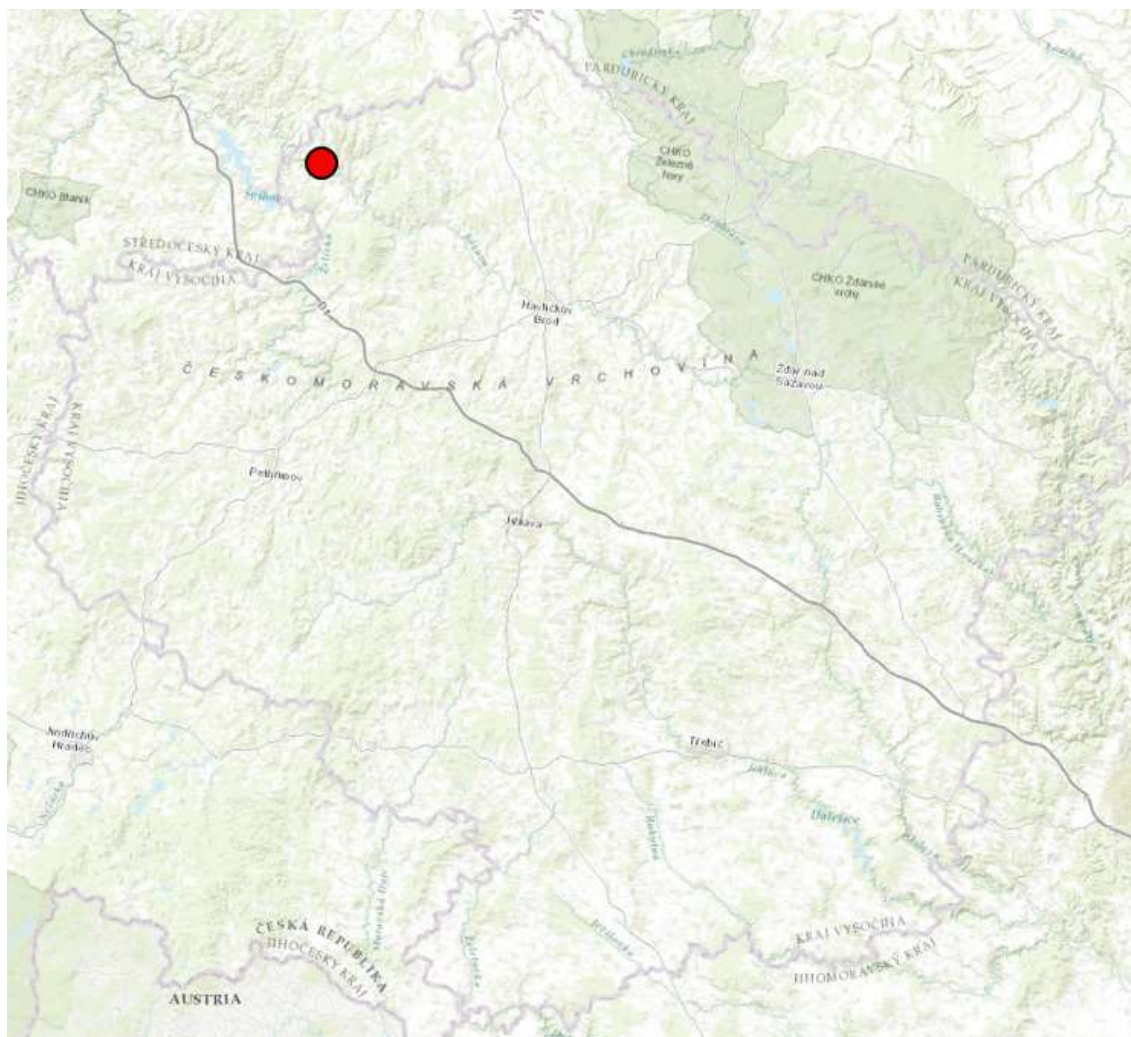
LC = nejméně dotčený (least concern)

U Hradu Chřenovice

1) Popis lokality

Kraj:	Kraj Vysočina
Okres:	Havlíčkův Brod
Pověřený ob. úřad:	Ledeč nad Sázavou
Obec:	Chřenovice
Katastrální území:	Chřenovice
Lokalizace:	cca 1,5 km JV od Chřenovic u řeky Sázavy
Výměra:	8,1 ha
Nadmořská výška:	350 – 429 m n. m.
Mapovací kvadrát:	6257

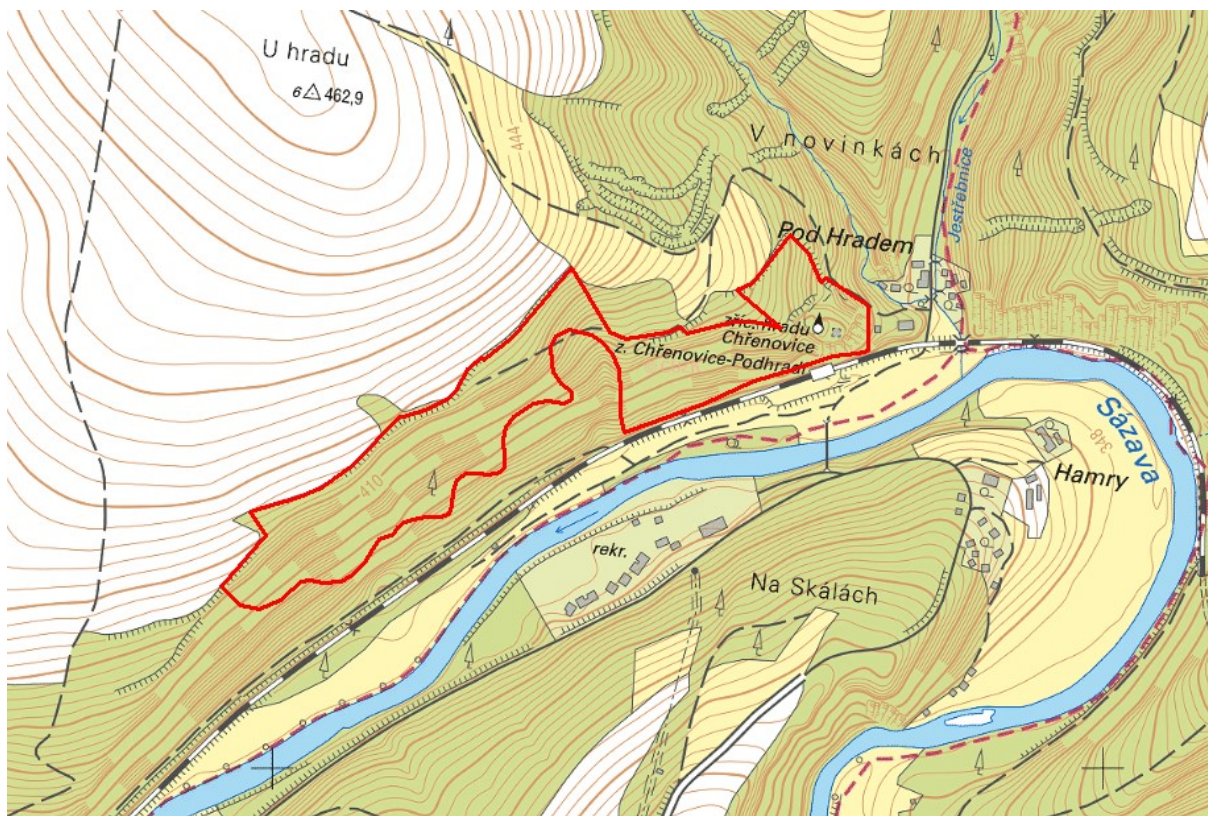
Obr.: Orientační poloha lokality v rámci Kraje Vysočina.

Obr.: Poloha lokality.

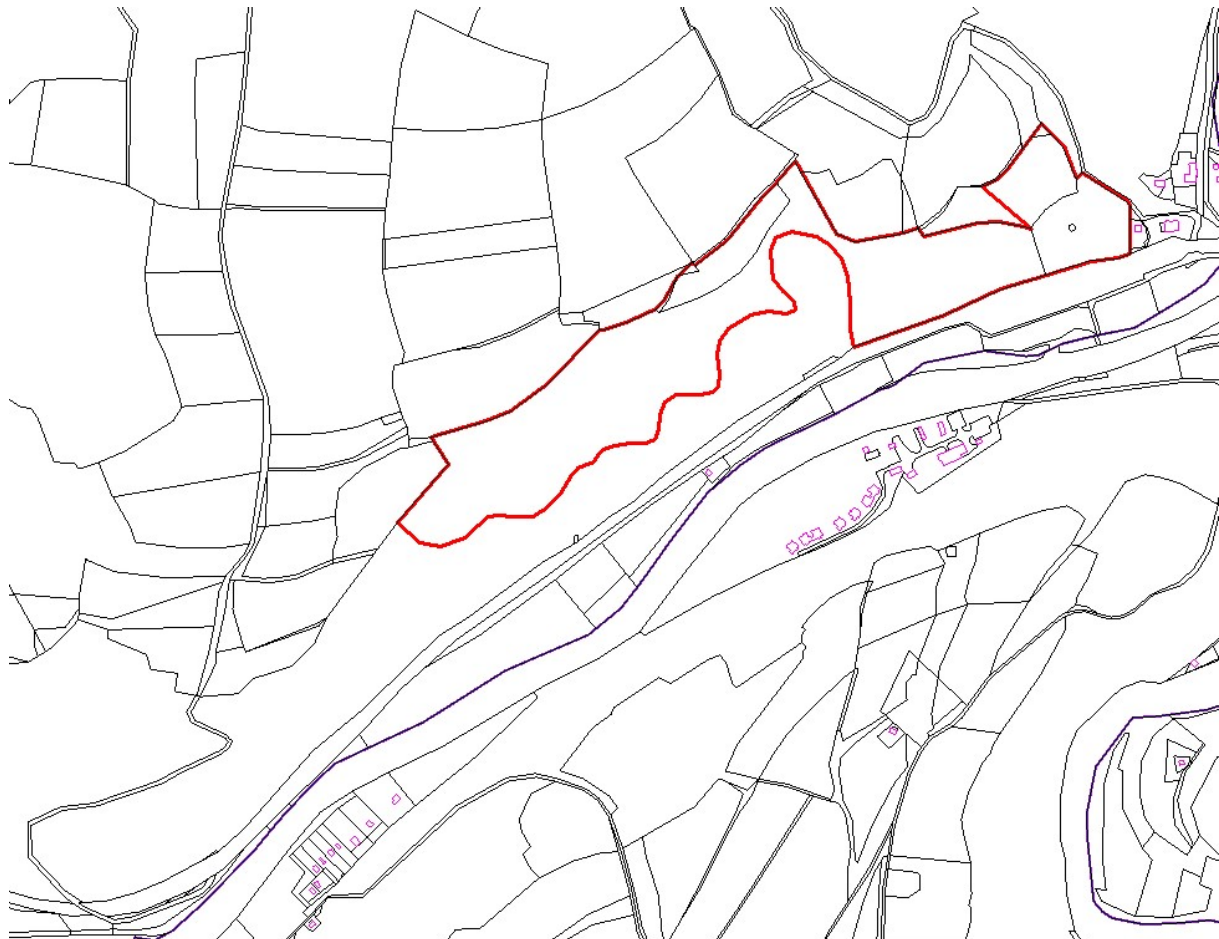
Obr.: Vymezení lokality.

Obr.: Lokalita na leteckém snímku.

Obr.: Lokalita s vymezením parcel katastru nemovitostí.

Obr.: Pohled na lokalitu od jihovýchodu (Google Earth 2019).

- Klima:** Klimatická oblast mírně teplá, podoblast MT10 (QUITT 1971)
- Geomorfologie:** Soustava: II – Česko-moravská soustava
Podsoustava: IIC – Českomoravská vrchovina
Celek: IIC-1 – Křemešnická vrchovina
Podcelek: IIC-1C – Želivská pahorkatina
Okrsek: IIC-1C-b – Zručská vrchovina (DEMEK et MACKOVIČIN 2006)
- Hydrologie:** povodí I. řádu (hlavní): 1 – Labe
povodí II. řádu (díleč povodí hlavního toku): 1-09 – Sázava
povodí III. řádu (základní): 1-09-01 – Sázava po Želivku
povodí IV. řádu: 1-09-01-1310 – Sázava (Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb.)
- Hydrogeologie:** Celek: 6 – Rajony v horninách krystalinika, proterozoika a paleozoika
Oblast: 65 – Krystalinikum Českomoravské vrchoviny
Rajon: 6520 – Krystalinikum v povodí Sázavy (Olmer et al. 2006)
- Geologie:** Éra: Proterozoikum-Paleozoikum
Soustava: Český masiv - krystalinikum a prevariské paleozoikum
Oblast: Moldanubická oblast (moldanubikum)
Region: Metamorfní jednotky v moldanubiku
Horninový typ: Metamorfit
Hornina: Pararula
Minerální složení: Biotit, sillimanit biotit,+/- cordierit, muskovit, granát
Éra: Kenozoikum
Útvar: Kvartér
Soustava: Český masiv - pokryvné útvary a postvariské magmatity
Oblast: Kvartér
Horninový typ: Sediment nezpevněný
Hornina: Kamenitý až hlinito-kamenitý sediment
Minerální složení: Pestré (ČGS 2015)
- Pedologie:** Půdní typ: KA – kambizem
Půdní varieta: KAa' – kambizem mesobazická
Půdní typ: RN – ranker
Půdní subtyp: RNm – ranker modální (ČGS 2012)

Biogeografie: Biogeografická oblast: Kontinentální
Biogeografická podprovincie: 1 – Hercynská
Bioregion: 1.22 – Posázavský
Biochora: 3US – Výrazná údolí v kyselých metamorfitech 3. v.s.
(CULEK et al. 2005, 2013)

Fytogeografie: Fytogeografická oblast: M – Mezofytikum
Fytogeografický obvod: M1 – Českomoravské mezofytikum
Fytogeografický okres: 41 – Střední Povltaví (BÚ ČSAV 1987)

Potenciální přirozená vegetace:

Vegetační skupina: Acidofilní bikové, jedlové, březové a borové doubravy
(*Genisto germanicae-Quercion*)

Vegetační jednotka: 36 – Biková a/nebo jedlová doubrava (*Luzulo albidae-Quercetum petraeae, Abieti-Quercetum*) (NEUHÄUSLOVÁ et al. 1997)

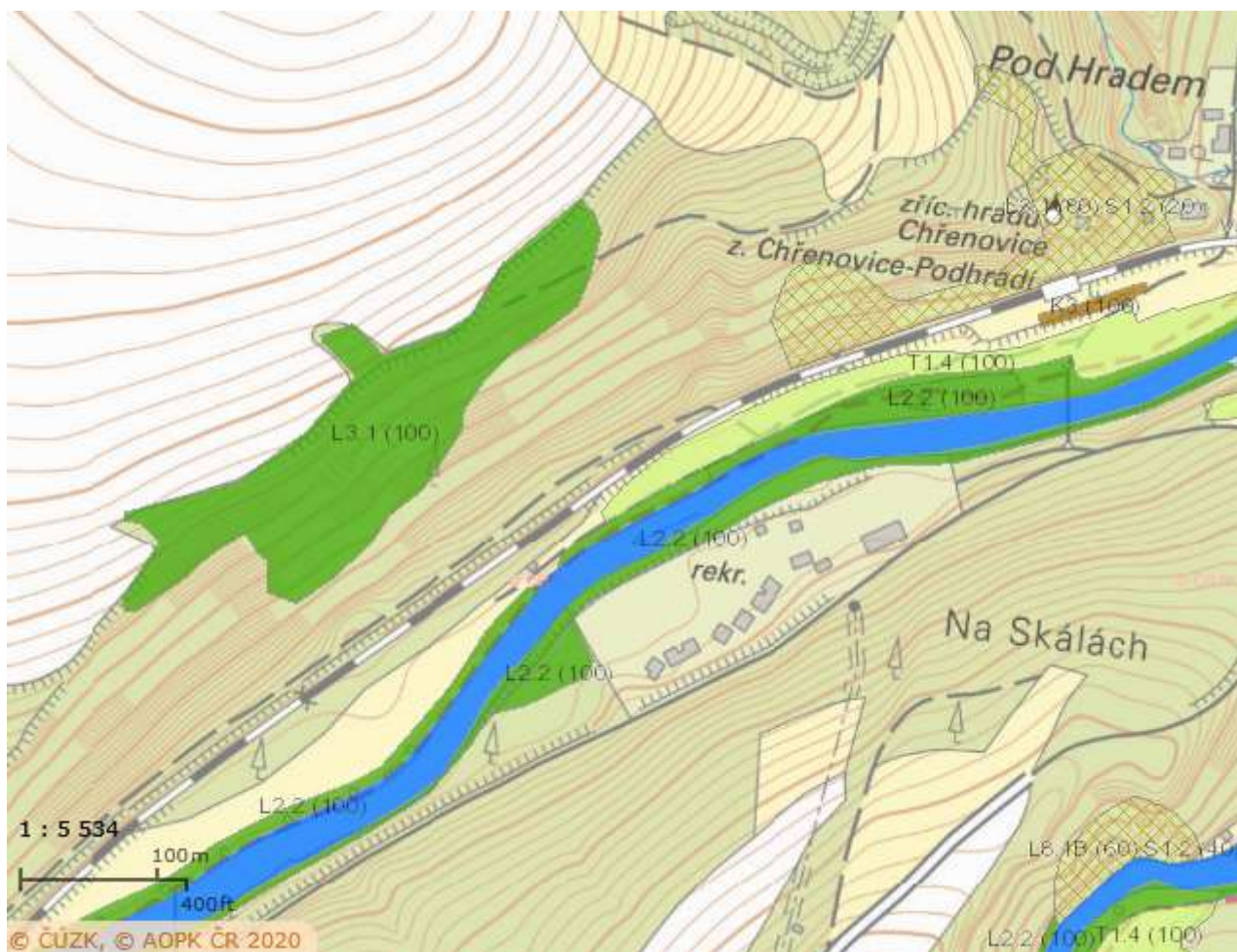
Přírodní lesní oblast: 10 – Středočeská pahorkatina (Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb.)

Ekosystémová a biotopová charakteristika: Starší dubohabřina s menšími skalkami. Vymapované přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí s uvedením kategorie ohrožení jsou znázorněny na obrázku níže.

Obr.: Přírodní biotopy na lokalitě a v jejím okolí (2007–2020, webgis.nature.cz):

- K3 – Vysoké mezofilní a xerofilní křoviny (okolí) [VU]
- L2.2 – Údolní jasanovo-olšové luhy (okolí) [NT]
- L3.1 – Hercynské dubohabřiny [LC]
- L8.1B – Boreokontinentální bory, ostatní porosty (okolí) [NT]
- S1.2 – Štěrbínová vegetace silikátových skal a drovin [NT]
- T1.4 – Aluviální psárkové louky (okolí) [NT]
- V4A – Makrofytní vegetace vodních toků, porosty aktuálně přítomných vodních makrofytů (okolí) [VU]

2) Stručná charakteristika biocenózy

Starší smíšený les na pravém břehu Sázavy. Porostní dominantou jsou zde staré habry obecné (*Carpinus betulus*), které doplňuje lípa srdčitá (*Tilia cordata*), buk lesní (*Fagus sylvatica*), dub letní (*Quercus robur*), třešeň ptačí (*Prunus avium*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*) i mléč (*Acer platanoides*) a ojediněle jedle bělokora (*Abies alba*), v okrajových částech porosty dále doprovází borovice lesní (*Pinus sylvestris*), bříza bělokora (*Betula pendula*), modřín opadavý (*Larix decidua*), líska obecná (*Corylus avellana*), topol osika (*Populus tremula*). Porost je prakticky bez podrostu a bez ponechaného ležícího a tlejícího dřeva. Na lokalitu v okolí navazují převážně smrkové či březové mlaziny a paseky.

Z rostlin zde roste např. vikev křovištní (*Vicia dumetorum*), samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*), pižmovka mošusová (*Adoxa moschatellina*), řeřišničník písečný (*Cardaminopsis arenosa*), ostřice prstnatá (*Carex digitata*), bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), jaterník podléška (*Hepatica nobilis*), jestřábník savojský (*Hieracium sabaudum*), konvalinka vonná (*Convallaria majalis*), kopytník evropský (*Asarum europaeum*), silenka nící (*Silene nutans*), tolita lékařská (*Vincetoxicum hirundinaria*), svízel lesní (*Galium sylvaticum*), zběhovec ženevský (*Ajuga*

genevensis), lipnice cibulkatá (*Poa bulbosa*), dobromysl obecná (*Origanum vulgare*), hrachor jarní (*Lathyrus vernus*), vikev lesní (*Vicia sylvatica*), třezalka chlupatá (*Hypericum hirsutum*), plicník tmavý (*Pulmonaria obscura*), zvonek kopřivolistý (*Campanula trachelium*), zvonek broskvolistý (*Campanula persicifolia*), z kapradin sleziník červený (*Asplenium trichomanes*), s. severní (*A. septentrionale*), s. routička (*A. ruta-muraria*), papratka samičí (*Athyrium filix-femina*), osladič obecný (*Polypodium vulgare*).

Z lokality je znám naturový druh datel černý (*Dryocopus martius*), z dalších šplhavců žluna zelená (*Picus viridis*) a strakapoud velký (*Dendrocopos major*), z dravců káně lesní (*Buteo buteo*), z pěvců brhlík lesní (*Sitta europaea*), dlask tlustozobý (*Coccothraustes coccothraustes*) či hýl obecný (*Pyrrhula pyrrhula*). Systematičtější ornitologický průzkumu lokality zatím chybí.

Údaje o jiných taxonomických skupinách nejsou z této lokality k dispozici.

3) Shrnutí významu

Lokalita přírodě blízké lesní vegetace s výskytem většího množství starých a doupných stromů. Významný ostrůvek pro biodiverzitu v jinak převážně intenzivně obhospodařovaných lesních monokulturách s převahou jehličnanů.

4) Ohrožení, dosavadní péče, způsob hospodaření

Stávající porosty vznikly díky příznivému lesnickému hospodaření na lokalitě. Ohrožení představuje případná plošná obnova lesa, kdy by došlo k vykácení starých stromů. Mýtní porosty budou jistě určeny k těžbě.

5) Návrh ochranných opatření a péče

Neprovádět obnovu lesa holosečemi, upřednostňovat podrostní způsob a jednotlivý či skupinový výběr s ohledem na zachování dřevinné skladby, tak aby zůstal charakter vzrostlého lesa a vznikaly druhově a prostorově diferencované porosty. Při obnově podporovat dominantní podíl autochtonních listnáčů pestřejšího druhového složení, ponechávat část starých stromů na dožití a k úplnému rozpadu jednotlivě i v menších skupinkách.

Pro výskyt a hnízdění pestrého druhového společenstva ptáků je důležité zajistit dostatek úkrytů před predátory i pro stavbu hnízd a dostatek potravy, zejména bezobratlých, což významně ovlivňuje i jejich hnízdní hustotu. Jednou z hlavních zásad ochrany hnízdících ptáků je neprovádět lesnické práce v době jejich hnízdění a ideální je zachovat klid na lokalitě již od poloviny zimy, kdy některé druhy obsazují svá hnízdní teritoria. Nežádoucí je existence mysliveckých zařízení, zejména umístování krmelišť pro divoká prasata, kterými dochází k lákání této zvěře na lokalitu. Divoká prasata mají významný negativní dopad na ptáky hnízdící na zemi. Krmeliště pro divoká prasata by se měla zakládat mimo ornitologicky významné lokality, respektive co nejdále od nich.

Žádoucí by bylo alespoň vybrané části porostu ponechat samovolnému vývoji, aby zde byl les pralesovitého typu s množstvím starých doupných a odumírajících stromů, s ponechávanými torzy, padlými stromy a s množstvím tlejícího dřeva. Části porostu je možné udržovat prosvětlené s lesostepním či hájovým charakterem. Výběr konkrétních ploch pro ponechání samovolnému vývoji a pro udržování světlejšího lesa by měl být volen podle typu vegetace, existence ohrožených společenstev, výskytu chráněných a ohrožených druhů rostlin, hub i živočichů, zejména bezobratlých, neboť ptáci se vzhledem ke své vysoké mobilitě oproti řadě jiným organismům dokáží lépe přizpůsobit, respektive svoji niku si jednoduše najít, pokud je na lokalitě přítomná. Rozmanité podmínky umožňují výskyt pestřejšího spektra organismů.

6) Návrh dalšího průzkumu a monitoringu

Žádoucí je monitoring nejohroženějších druhů na lokalitě. Zajímavé výsledky by mohl přinést průzkum mykologický a entomologický, případně i dalších skupin.

7) Další odborné podklady

AOPK ČR (2020): Nálezová databáze ochrany přírody.

8) Stupeň významu

II

9) Fotodokumentace

18. 11. 2020

10) Literatura

- BÚ ČSAV, 1987: Regionálně fytogeografické členění ČSR. Mapa 1 : 600 000. – *Academia, Praha*.
- CULEK M. [ed.], 2005: Biogeografické členění České republiky, II. díl. – *AOPK ČR, Praha: 1–590*.
- CULEK M., GRULICH V., LAŠTŮVKA Z. et DIVÍŠEK J., 2013: Biogeografické regiony České republiky. – *Masarykova univerzita, Brno: 1–447*.
- ČGS, 2012: Půdní mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- ČGS, 2015: Geologická mapa České republiky 1 : 50 000. – *Česká geologická služba, Praha*.
- DEMEK J. et MACKOVIČIN P. [ed.], 2006: Zeměpisný lexikon ČR. – 2. vyd., *AOPK ČR, Brno: 1–580*.
- GRULICH V. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. – *Příroda, Praha, 35: 1–178*.
- HEJDA R., FARKAČ J. et CHOBOT K. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. – *Příroda, Praha, 36: 1–612*.
- HOLEC J. et BERAN M. [ed.], 2006: Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – *Příroda, Praha, 24: 1–282*.
- CHOBOT K. et NĚMEC M. [ed.], 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – *Příroda, Praha, 34: 1–182*.
- CHYTRÝ M. [ed.], 2020: Červený seznam biotopů České republiky. – *Příroda, Praha, 41: 1–172*.
- CHYTRÝ M., KUČERA T., KOČÍ M., GRULICH V. et LUSTYK P. [ed.], 2010: Katalog biotopů České republiky. – 2. vyd., *AOPK ČR, Praha: 1–448*.
- KUČERA J. et VÁŇA J., 2005: Seznam a červený seznam mechorostů České republiky (2005). – *Příroda, Praha, 23: 1–104*.
- NEUHÄUSLOVÁ Z., MORAVEC J., CHYTRÝ M., SÁDLO J., RYBNÍČEK K., KOLBEK J. et JIRÁSEK J., 1997: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky 1 : 500 000. – *Botanický ústav AV ČR, Průhonice*.
- OLMER M., HERRMANN Z., KADLECOVÁ R., PRCHALOVÁ H., BURDA J., ČURDA J., KREJČÍ Z., SKOŘEPA J., HARTLOVÁ L. et MICHLÍČEK E., 2006: Hydrogeologická rajonizace České republiky. – *Sbor. geol. Věd, Hydrogeol. inž. Geol., 23: 5–32*.
- QUITT E., 1971: Klimatické oblasti Československa. – *Geografický ústav ČSAV, Brno: 1–73*.

Legislativa:

- Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích).
- Směrnice 2009/147/ES, o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích).
- Vyhláška MZe č. 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů.
- Vyhláška MZe č. 393/2010 Sb., o oblastech povodí.
- Vyhláška MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.